

Referat

Åbent møde om fåreregistrerings – og indeksberegningssystemet arrangeret af Texelforeningen i samarbejde med Dansk Fåreavl

Tid: Lørdag 27. januar 2024 kl. 10.00 – 12

Sted: Hos fåreavler Niels Jakob Korsvik, Bjertrup Skovvej 11, Hørning

Deltagere: ca. 32 fåreavlere fra hele landet

Referent: Povl Nørgaard, Team Fårerådgivning

Det følgende er referat af indlæg fra Anders Glasius og Anders Fogh, SEGES Innovation, samt svar på spørgsmål fra deltagerne.

1. Hvordan skaber man målrettet avlsfremgang

Anders Glasius indledte sit indlæg med at belyse, at registreringer er en vigtig forudsætning for at kunne lave beregninger af dyrs avlsværdi, der kan adskille deres genetiske egenskaber fra de miljømæssige – de varierer fra besætning til besætning. Avlsarbejdet skal kunne føre til en genetiske fremgang i dyrenes produktionsegenskaber, og den investering kan give godt afkast.

Det er vigtigt, at fåreavleren laver mange registreringer, at de er sande og bliver lavet systematisk, for så er der et godt grundlag for at beregne et indeks for dyr med god sikkerhed. Der skal både være slægtskabsregistreringer og registreringer af dyrets egne præstationer. Flere avlere skal motiveres til at indberette præstationsdata - f.eks. vejninger, så også de dyr indgår og kan forøge den samlede population af aktive dyr i indeksberegningen.

I besætninger kan der laves følgende registreringer af dyrene: Afstamning, fødselsvægt, livskraft, læmmeforløbet, 60-dages vægt, 120 dages vægt, kåring, scanning. Analyser viser at kun 26% af Texel-lammenes 60 dages vægt registreres. Det tal er uden tvivl væsentligt højere for dem, som satser på avlsarbejde.

2. Sikkerheden på indekset

Indekset er et beregnet tal for avlsværdien, som avleren kan bruge til at sammenligne sine dyr i besætningen og sammenligne sig med andre avlere med samme race. Man kan ikke bruge indekstallet til at sammenligne sig med andre racer. Det skyldes at indekset tilpasset løbende til niveauet på den enkelte race.

Med brug af flere vædder i samme besætning, samt brug af samme vædder i flere besætninger – f.eks. ved brug af inseminering af får, så kan man forøge sikkerheden på et dyrs indeks. Det giver nemlig mulighed for at trække miljøeffekten bedre ud, så den genetiske egenskab bliver mere præcist vurderet. Jo flere registreringer der kommer på en vædder, jo bedre bliver indekset. Suppleres der med individprøvning af vædderen, så giver det en ekstra sikkerhed.

For sikkerheden i indekset er det vigtigere at have en vejning ved 4 mdr. end en vejning ved slagtning.

Det er vigtigt, at avleren passer sine dyr ens, da det er forudsætningen for at kunne fjerne miljøeffekten i indeksberegningen. En fejl på en vægt, så den giver for høj eller for lavt tal betyder ikke noget, når blot den samme vægt bruges til alle vejninger i besætningen.

I drøftelser af forbedringer i avlsværdiurderingen er det vigtigt at fokusere på tiltag, der er potentielt mulige at udnytte og gennemføre – det giver ikke mening at fokusere på urealistiske tiltag. Scanning er en måling, som kan give god information om dyrets slagte kvalitet, når det nu ikke er muligt at få lavet klassificeringer af dyr på landets slagtehuse.

3. Egenskaber i beregningen af indeks

Det er vigtigt at få gode registreringer på dyrets sundhed, så det kan indgå i holdbarhedsvurderingen. Det gælder hændelser som prolaps, yverbetændelse og ben problemer. Hans Ranvig nævnte, at Shropshire tidligere havde problemer med skede-prolaps. Avlerne registrerede det ikke, men effekten blev fanget af holdbarhedsindekset, fordi de ramte får blev sat tidligere ud. Vi har ikke et indeks på sygdomme, ben og klovproblemer, men egenskaben "Holdbarhed" fanger de ting indirekte.

De registreringer skal sikre at man ikke får fremavlet dyr, hvor der ad åre opstår generelle sundhedsproblemer – f.eks. det man har set opstå i fjerkræproduktionen med kyllingers ben problemer. Præcise systematiske registreringer af det enkelte dyrs sundhed giver også værdifuld information om dyrets søskende.

Anders præsenterede en analyse af avlsfremgangen hos texel-racen i Danmark og den viser, at egenskaber som kuldstørrelse og tilvækst er forbedret mere end egenskaber som mælkeydelse og slagte kvalitet gennem de seneste 14 år.

I appendiks er en tabel med oversigt over de egenskaber, som indgår i S-indekset.

4. Prioriteringen af de enkelte egenskaber i indekset

I beregningen af det samlede S-indeks laver man en vægtning af de enkelte egenskaber (Del-indeks), der afspejler hvordan man prioriterer forbedringer, således man ad åre når frem til det optimale fårs egenskaber hos mange får. Egenskabernes arvbarhed og registreringsmuligheder er de vilkår man må tilpasse sig, for at nå frem til det ønskede får. I appendiks er en tabel med egenskabers arvbarhed.

Vægtningen er teknisk udformet således, at gode dyr, der ligger højt på alle egenskaber vil blive løftet ved beregningen af S-indekset.

Basen for Indekserne bliver løbende justeret, så alle potentielle avlsdyr har et gennemsnitligt indeks på 100. Endvidere tilpasses indekset således, at dyr med indeks over 105 – udgør 17% af de bedste. Dyr med indeks over 110 udgør 3% af de bedste og dyr med indeks over 115 udgør 1% af de bedste. Den tilpasning af variationen gøres for løbende at kunne indpasse forbedringer i S-indekset hos de nytilkomne i den samlede avlspopulation.

Texel-foreningen overvejer at styrke egenskaben slagte kvalitet, da de forventer at lammeproducenter i højere grad fremover end i dag vil blive afregnet for lammenes slagte kvalitet. Foreningen håber, at den ændring kan motivere avlerne til at scanning kommer ind som fast registrering.

Anders præsenterede en analyse af hvad det vil betyde for avlsdyrene i en bestemt besætning med en mindre øget vægtning af slagte kvalitets-egenskaben. Den viser, at ændringen her og nu kun giver små ændringer i rangeringen af dyrene ud fra S-indeks, men der er ingen tvivl om, at ændringen vil have effekt over en 10-årig periode.

5. Initiativer, der kan fremme bedre registreringer

Anders foreslog, at systemet bliver udformet, så alle kan se deres egne og andres tal, og alle kan se hvad de selv skal gøre for at komme med i det fine selskab på besætningshitlisten.

Man skal synliggøre de gode eksempler hos dem, der leverer registreringerne og bruger avlsværditalle – det kan få flere til at indberette registreringer.

https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/d/3/5/beshitliste_faar_vaeddere.pdf

6. Forbedringer af avlsvurderings-systemet

Anders Fogh præsenterede nogle overvejelser man skal gøre sig, for at forbedre nuværende avlsværdi-vurderings-system.

Ved ændringer i prioriteringer af egenskaber står avlsledelsen med opgaven at kigge i krystalkuglen og vurdere, hvad der vil få betydning om 5-10 år. Set i den aktuelle situation med klima-udfordringer, så bør der indgå i valget, hvordan man forventer de fremtidige vilkår for "License to produce".

Man skal både være opmærksom på at kunne reducere betydningen af miljøfaktorerne i indekset, så det tydeligere viser dyrenes forskellige genetiske egenskaber. Eksempelvis viser analyser af registreringer af lam ved 120-dages alderen, at kun 30 % af forskellen er genetisk – resten er miljøforhold, hvor belastningen fra sygdomme og parasitter indgår. Tilskuds fodring af lam vil forøge miljøfaktoren. Det betyder, at man bør registrere, de lam, man opdrætter på flaske.

Der er behov for at få forbedret importerede dyrs data i indeksberegningen- f.eks. ved inseminering med udenlandsk sæd. Den nuværende måde, hvor man bruger et gennemsnit fra tidligere importerede dyr giver ikke tilstrækkelig sikkerhed for en korrekt rangering af afkommet. Det gennemsnit af tidligere importerede dyr indgår som en såkaldt fantom-forældregruppe og det kræver en del registreringer fra afkom af det importerede dyr for at kunne flytte det importerede dyrs indeks.

Løsningen kan være at undlade beregningen, hvis sikkerheden på importeret dyrs avlsværdi er under 30.

Er der fremtid for genomisk selektion? I store fårelande er der, men ikke i Danmark – her er investeringen er for stor og resultaterne vil ikke være tilstrækkeligt sikre i de små danske populationer (For kvægracen Holstein med en stor population, både nordisk og i resten af verden virker det fint, men for racerne RDC og Jersey med mindre populationer 250.000 og 100.000 genotyper er det sværere). Man kan udmærket bruge teknikken til at undersøge enkelt-egenskaber, men det vil være for dyrt at bruge teknikken som helhed i registreringssystemet.

Appendiks

Egenskaber, som indgår i indeksberegningen

Egenskab	Under-indeks
Antal lam pr. læmning	Kuldstørrelse
Læmmeinterval (Dorset)	
Livskraft fødsel (Maternel)	Moderegenskaber
Forløb, læmning (Maternel)	
Livskraft efter fødsel (Maternel)	
Holdbarhed(1 år)	Holdbarhed
Holdbarhed(3 år)	
Holdbarhed(5 år)	
Tilvækst 2 mdr.(maternel)	Mælke tilvækst
Tilvækst 4 mdr.(maternel)	
Livskraft, fødsel (direkte)	Livskraft
Forløb, læmning (direkte)	
Livskraft efter fødsel (direkte)	
Tilvækst 2 mdr.(direkte)	Vækst
Tilvækst 4 mdr.(direkte)	
EUROP-klassificering	Slagte kvalitet
Muskelareal(Individprøve)	
Fedtdybde(Individprøve)	
Muskelareal(Besætning)	
Fedtdybde(Besætning)	
Kåring	Eksteriør

Arvbarheder på udvalgte egenskaber

Ultralydsmåling af areal på rygmuskel mål ved individprøve 57 %

Tilvækst målt ved individprøve	50%
EUROP klassificering	20%
60-dages vægt (lam)	25%
120-dages vægt (lam)	30%
Vækstforløb (lam)	3%
Livskraft (lam)	8%
Læmningsinterval	2,5%